

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна ПЕМАШКАЛО

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **08 Право**
Спеціальність **081 Право**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Правове регулювання економіки**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
правового регулювання економіки

Олег ЛУК'ЯНЧИКОВ

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового регулювання економіки
Протокол № 2 від 03.09.2022 р.

Розробники:

Остапенко О.Г., к.ю.н., доц. кафедри правового регулювання економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Конституційне право є провідною галуззю в системі національного права, становлення і формування якої почалося з процесом набуття Україною незалежності у 1991 році. Становлення Української держави вимагало кардинальних демократичних перетворень, пов'язаних із демократизацією суспільства. Становлення України як правової, соціальної, демократичної держави потребувало і потребує оптимізацію та прискорення процесів державотворення та правотворення. Підвищення ролі науки конституційного права зумовлено тим фактором, що для прогнозованості, керованості та ефективності зазначених процесів, вони повинні ґрунтуватись на наукових засадах науки конституційного права.

Засвоєння студентами вітчизняного конституційного досвіду, світових цінностей конституціоналізму, аналіз конституційної практики забезпечує формування у них демократичного світогляду.

Конституційні процеси і втілення положень конституційної реформи спрямовані на розв'язання найактуальніших проблем державотворення, становлення дієздатних інститутів громадянського суспільства, забезпечення прав людини і громадянина. Зміни у конституційному законодавстві зумовлюють відповідну новелізацію й інших галузей національного законодавства.

Дисципліна «Конституційне право» належить до переліку обов'язкових освітніх компонентів циклу професійної підготовки. Вона забезпечує особистий і професійний розвиток студента та спрямована на формування комплексу знань, що є необхідною складовою прийняття правильних управлінських рішень та захисту конституційних прав людини і громадянина, в тому числі у конституційному судочинстві.

Мета навчальної дисципліни:

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців у галузі конституційного права, опанування студентами теоретичних знань в галузі конституційного права, формування навичок використання чинних конституційно-правових норм; підвищення правової культури і правосвідомості, а також виховання у студентів правового мислення, подальше розширення і поглиблення світогляду, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх спеціалістів.

Головні **завдання** навчальної дисципліни полягають у формуванні у студентів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення професійної діяльності, засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів студентів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності; формування правосвідомості та правової культури, ознайомлення з порядком захисту конституційних прав, формування вмінь і навичок користування нормативно-правовими актами та складання юридичних документів, зокрема, у сфері конституційного судочинства.

Предметом навчальної дисципліни є основні закономірності та особливості розвитку і функціонування інститутів конституційного права, що ґрунтуються на відповідних напрямках наукових досліджень, а також сукупність державно-правових і політико-правових відносин,

пов'язаних з питаннями державного будівництва й організації державної влади в країні.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1, 2
Кількість кредитів ECTS	9
Форма підсумкового контролю	Залік; іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Правознавство ¹	Адміністративне право
Теорія держави та права	Міжнародне публічне право

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Результати навчання	Компетентності
РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

¹ у межах загальної середньої освіти

	<p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p>

	<p>СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.</p> <p>СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p>

	<p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.</p> <p>СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>
<p>РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>

<p>дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.</p>	<p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>
<p>РН 11. Мати базові навички риторики.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>

	<p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>
<p>РН 12. Донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо</p>

	нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
<p>PH 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>
<p>PH 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p>

	<p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p> <p>СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>PH 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p>

	<p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.</p>
<p>РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>

<p>PH 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>PH 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>

	<p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>

<p>РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації. СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
--	--

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Конституційне-право – базова галузь національного законодавства

Тема 1. Конституційне право України як галузь права

Поняття, предмет і методи конституційного права України як галузі права. Місце конституційного права у правовій системі України. Система і джерела конституційного права України.

Конституційно-правові норми і конституційно-правові відносини.

Основні етапи становлення, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку конституційного права в Україні.

Тема 2. Конституція України як Основний Закон держави і суспільства

Поняття конституції. Види класифікацій конституції. Принципи, юридичні властивості та функції конституції.

Реалізація Конституції України. Внесення змін до Конституції України.

Структура, зміст, особливості та юридичне значення Конституції України.

Тема 3. Засади конституційного ладу в Україні

Поняття конституційного ладу. Основні засади конституційного ладу.

Механізм Української держави. Загальні засади побудови державних органів в Україні.

Громадянське суспільство: поняття та характерні риси. Конституційно-правові передумови становлення в Україні громадянського суспільства.

Тема 4. Конституційно-правовий статус людини і громадянина

Загальні засади конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні. Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права.

Покоління прав людини. Основні права і свободи людини і громадянина в Україні. Система конституційних прав і свобод людини і громадянина. Гарантії конституційних прав і людини і громадянина. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.

Тема 5. Конституційно-правовий інститут громадянства

Поняття, зміст та принципи громадянства. Підстави набуття та припинення громадянства України. Особливості правового положення в Україні іноземних громадян та осіб без громадянства. Конституційно-правовий статус біженців.

Змістовий модуль 2.

Загальна характеристика прав людини і громадянина. Виборча система

Тема 6. Особисті (громадянські) права людини

Загальна характеристика особистих прав людини.

Право на життя та його реалізація. Свобода слова та її гарантії. Право на особисту недоторканність .

Свобода пересування та вільний вибір місця проживання: поняття та умови реалізації

Право на свободу світогляду та віросповідання, форми його реалізації.

Тема 7. Політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні права і свободи людини

Загальна характеристика політичних прав. Право на участь в управлінні державними справами.

Виборчі права громадян. Право на свободу об'єднань. Право на мирні зібрання.

Загальна характеристика соціально-економічних прав особи. Конституційно-правове регулювання культурних і екологічних прав людини.

Тема 8. Вибори та референдуми в Україні

Представницька і безпосередня демократія: поняття, характерні риси та особливості. Основні форми безпосередньої демократії.

Поняття виборчої системи і виборчого права. Загальна характеристика виборчої системи України та її принципи. Правова регламентація прядку організації та проведення виборів народних депутатів України.

Референдум як форма народного волевиявлення. Поняття і види референдумів. Всеукраїнський референдум. Місцеві референдуми.

Тема 9. Правовий статус політичних партій, громадських та релігійних організацій і засобів масової інформації

Громадські об'єднання у політичній системі України. Правовий статус політичних партій та громадських об'єднань.

Правовий статус релігійних організацій, їх види. Принципи взаємовідносин держави і релігійних організацій.

Поняття інформації, її види та конституційно-правове регулювання. Правовий статус друкованих та аудіовізуальних засобів масової інформації. Взаємовідносини держави і друкованих ЗМІ в Україні.

Змістовий модуль 3.

Законодавчі і виконавчі органи державної влади в Україні. Глава держави.

Тема 10. Правовий статус Верховної Ради України

Верховна Рада України (парламент) в механізмі державної влади. Функції та повноваження Верховної Ради України.

Склад та структура Верховної Ради України. Організаційно-правові засади діяльності Верховної Ради України.

Законодавчий процес.

Конституційно-правовий статус Рахункової палати.

Правовий статус народного депутата України.

Тема 11. Правовий статус Президента України

Президент України – глава Української держави. Місце та роль Президента у реалізації принципу “стримувань і противаг”.

Загальна характеристика порядку проведення виборів Президента України.

Повноваження Президента України. Акти Президента України.

Тема 12. Виконавча влада в Україні

Система органів виконавчої влади. Конституційно-правовий статус Уряду України – Кабінету Міністрів України (структура, порядок утворення, повноваження, основні форми і напрями діяльності, відповідальність уряду).

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади України: порядок формування, структура, компетенція, основні напрями і форми діяльності. Акти органів виконавчої влади.

Конституційно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади. Порядок формування, структура, повноваження, основні напрями і форми діяльності місцевих державних адміністрацій. Відповідальність місцевих органів виконавчої влади. Взаємодія місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 4.

Органи суду і прокуратури. Місцеве самоврядування в Україні. Територіальний устрій.

Тема 13. Конституційний статус органів суду.

Поняття і природа судової влади. Судова система України.

Конституційний Суд як єдиний орган конституційної юрисдикції.

Система судів загальної юрисдикції України (місцеві, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд). Порядок утворення, структура та повноваження судів загальної юрисдикції.

Правовий статус суддів. Основні засади здійснення правосуддя.

Тема 14. Правовий статус Конституційного Суду України

Конституційний Суд як єдиний орган конституційної юрисдикції. Порядок формування Конституційного Суду України. Повноваження і порядок діяльності Конституційного Суду України.

Правовий статус судді Конституційного Суду України. Організація діяльності Конституційного Суду України.

Загальна характеристика форм звернення до Конституційного Суду України.

Конституційний процес: загальна характеристика. Акти Конституційного Суду України.

Тема 15. Конституційно-правовий статус прокуратури

Правовий статус органів прокуратури.

Порядок формування, структура, компетенція прокуратури.

Тема 16. Територіальний устрій України

Територіальний устрій як категорія конституційного права. Поняття і форми територіального устрою. Автономія (поняття, види, характерні ознаки). Територіальна та національно-територіальна автономії. Автономія в унітарній державі.

Територія держави як об'єкт конституційно-правових відносин.

Принципи територіального устрою в Україні. Адміністративно-територіальний устрій України.

Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.

Тема 17. Місцеве самоврядування в Україні

Місцеве самоврядування як конституційно-правовий інститут (поняття, сутність, основні теорії та сучасні моделі місцевого самоврядування). Європейська Хартія місцевого самоврядування.

Система та основні принципи місцевого самоврядування в Україні.

Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування (порядок утворення, структура, форми діяльності, компетенція). Депутат місцевої ради поняття та правовий статус. Сільський, селищний, міський голова. Повноваження районних і обласних рад. Голови районних та обласних рад. Служба в органах місцевого самоврядування: загальні положення.

Органи самоорганізації населення: поняття, види, порядок створення і повноваження.

Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування.

Гарантії місцевого самоврядування.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У навчальному процесі використовуються традиційні методи – словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія, у дистанційному навчанні – есе, семінар) (теми 1-17), наочні (показ: ілюстрація, демонстрація презентація) (теми 1-17), практичні (вправи – ситуаційні завдання, кейси, творчі вправи, виконання творчого завдання, виконання індивідуального завдання, у тому числі науково-дослідна робота) (теми 1-17), контрольні (експрес-опитування, письмові контрольні роботи, підсумковий контроль) (теми 1-17) і самостійні (аналіз нормативно-правових актів) (теми 1-17).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз конкретної ситуації (теми 1-17), «мозковий штурм» («атака») (тема 3), навчально-тематична дискусія (теми 1-17), ділова гра (тема 14), професійна консультація (теми 1-17), тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Контрольні заходи включають:

у першому семестрі:

1) поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів);

2) модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

3) підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку відповідно до графіку навчального процесу.

у другому семестрі:

1) поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

2) модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

3) підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється на практичних заняттях шляхом оцінювання рівня володіння студентами теоретичним матеріалом, правильністю виконання ситуаційних

завдань та підготовка і виступ з доповіддю, який максимально оцінюється в 5 балів (максимально всього 40 балів). Крім того, поточний контроль включає перевірку успішності виконання самостійної роботи і оцінюється максимально в 10 балів (індивідуальна робота студента (максимально – 10 балів) або творчі завдання (максимально – 5 балів за завдання).

Модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи, яка включає теоретичні питання, тестові завдання і завдання – модельні ситуації та оцінюється максимально у 5 балів за роботу. Такий контроль проводиться 2 рази за семестр (максимально всього 10 балів).

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється

у першому семестрі – з урахуванням отриманих балів упродовж семестру;

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни (1 семестр)

Виконання практичних (ситуаційних) завдань / Експрес-опитування / Дискусія	5*10=50
Письмові контрольні роботи	5
Індивідуальне завдання	10
Виконання творчого завдання	5*2=10
Підсумкова контрольна робота	25
Максимальна кількість балів	100

у другому семестрі – на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни (2 семестр)

Види навчальної роботи	Мах кількість балів
Виконання практичних (ситуаційних) завдань / Експрес-опитування / Дискусія	5*8=40
Письмова контрольна робота	5*2=10
Виконання індивідуального (у тому числі декількох творчих) завдання	10
Екзамен	40
Максимальна кількість балів	100

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 3 практичних ситуацій (одне стереотипне, одне діагностичне та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі

екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Рейтинг-план навчальної дисципліни

1 семестр

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Конституційне право України як галузь права»	Активна робота на лекції	5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Конституційне право України як галузь права»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Склад конституційних правовідносин. Джерела конституційного права	перевірка домашніх завдань	
Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства		перевірка домашніх завдань		
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Конституція України як Основний Закон держави і суспільства».	Активна робота на лекції	

	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Конституція України як Основний Закон держави і суспільства»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Класифікація конституцій. Правовий захист (охорона) конституції. Конституційно-правова відповідальність	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Аудиторна робота				
Лекція	Проблемна лекція «Засади конституційного ладу в Україні»	Активна робота на лекції		
Тема 3.	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Засади конституційного ладу в Україні»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Україна як правова держава. Україна як соціальна держава. Україна як демократична держава. Громадянське суспільство.	перевірка домашніх завдань	
Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства		перевірка домашніх завдань		

Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Конституційно-правовий статус людини і громадянина».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Конституційно-правовий статус людини і громадянина»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Обмеження щодо реалізації прав людини. Міжнародно-правові стандарти прав людини. Покоління прав людини.	перевірка домашніх завдань	
Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства		перевірка домашніх завдань		
Тема 5.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Проблемна лекція «Конституційно-правовий інститут громадянства».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Конституційно-правовий інститут громадянства»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування, написання контрольної роботи за темами 1-5	5 5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Правовий статус іноземних громадян, осіб без громадянства, біженців, тимчасово переміщених осіб	перевірка домашніх завдань	

		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, підготовка до контрольної роботи за темами 1-5	перевірка домашніх завдань, написання контрольної роботи	
Тема 6.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Особисті (громадянські) права людини».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Особисті (громадянські) права людини»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Право на особисту недоторканність . Свобода пересування та вільний вибір місця проживання: поняття та умови реалізації	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 7.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні права і свободи людини».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні права і свободи людини»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5

	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Право на участь в управлінні державними справами. Право на мирні зібрання. Соціально-економічні, культурні та екологічні права	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Вибори та референдуми в Україні»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Вибори та референдуми в Україні»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування, результат творчого завдання	5
				5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Представницька і безпосередня демократія: поняття, характерні риси та особливості. Правова регламентація порядку організації та проведення виборів народних депутатів України	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, виконання творчого завдання	перевірка домашніх завдань, результат виконання творчого завдання	
Тема 9.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Правовий статус політичних партій, громадських та релігійних організацій і засобів масової	Активна робота на лекції	

	інформації»		
Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Правовий статус політичних партій, громадських та релігійних організацій і засобів масової інформації»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування, результат виконання творчого завдання, результат виконання індивідуальної роботи, написання підсумкової контрольної роботи	5
			5
			10
			25
Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Принципи взаємовідносин держави і релігійних організацій. Правовий статус друкованих та аудіовізуальних засобів масової інформації. Взаємовідносини держави і друкованих ЗМІ в Україні.	перевірка домашніх завдань	
	Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, виконання індивідуальної роботи, виконання творчого завдання, написання підсумкової контрольної роботи	перевірка домашніх завдань, результат індивідуальної роботи, результат творчого завдання, підготовка до контрольної роботи	
Разом			100

2 семестр

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 10.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Правовий статус Верховної Ради України»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Правовий статус Верховної Ради України»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Організаційно-правові засади діяльності Верховної Ради України. Законодавчий процес. Правовий статус народного депутата України.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 11.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Правовий статус Президента України».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Правовий статус Президента України»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Правовий статус глав держави (монарха та президента). Загальна характеристика порядку проведення виборів Президента України. Процедура імпічменту.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	

	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Система судів загальної юрисдикції України (місцеві, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд). Порядок утворення, структура та повноваження судів загальної юрисдикції.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
	Аудиторна робота			
Тема 14.	Практичне заняття	Проблемна лекція «Правовий статус Конституційного Суду України».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Правовий статус Конституційного Суду України»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Конституційний процес: загальна характеристика. Акти Конституційного Суду України	перевірка домашніх завдань	
Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства		перевірка домашніх завдань		
Тема 15.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Конституційно-правовий статус прокуратури»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Конституційно-правовий статус прокуратури»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань	5

	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Конституційні засади організації прокуратури в Україні. Функції прокуратури: історія і сучасність	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 16.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Територіальний устрій України».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Територіальний устрій України»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Територія держави як об'єкт конституційно-правових відносин. Адміністративно-територіальний устрій України. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 17.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Місцеве самоврядування в Україні»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Місцеве самоврядування в Україні»	Виконання практичних (ситуаційних) завдань, перевірка домашніх завдань, результат індивідуальної	5
			10	

			роботи (декількох творчих завдань), виконання індивідуальної роботи, написання контрольної роботи за темами 13-17	5
Самостійна робота				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Представницька і безпосередня демократія: поняття, характерні риси та особливості. Правова регламентація порядку організації та проведення виборів народних депутатів України		перевірка домашніх завдань	
	Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, виконання творчого завдання, виконання індивідуальної роботи, підготовка до написання контрольної роботи за темами 13-17		Перевірка домашніх завдань, результат виконання творчого завдання, результат індивідуальної роботи, написання контрольної роботи за темами 13-17	
Іспит				40
Разом				100

Рекомендована література

Основна

Закони України:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Акт проголошення незалежності України. Прийнятий 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 38. – Ст. 502.

3. Про дію міжнародних договорів на території України. Закон України від 10 грудня 1991 р. // ВВР України. – 1992. – № 10. – Ст. 137.

Підзаконні нормативно-правові акти України

4. Про загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади. Указ Президента України від 12 березня 1996 р. // Урядовий кур'єр. – 1996. – 28 березня. – № 58-59.

5. Про зміни оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади. Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. // Урядовий кур'єр. – 2010. – 14 грудня. – № 234.

6. Про проголошення незалежності України. Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 38. – Ст. 502.

7. Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віце-прем'єр-міністра України та віце-прем'єр-міністрів України. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248978879>

Додаткова:

8. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько. – Харків : Право, 2020. – 592 с.

9. Конституційне право України: навчальний посібник в таблицях та схемах / О. М. Пересада. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 248 с.

10. Конституційне право України [Текст] : підручник / [Алмаші І. М. та ін.] ; Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. – 8-е вид., перероб. та допов. – Ужгород : Гельветика, 2016. – 474 с.

11. Конституційне право : підручник / [О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, Т. І. Гудзь та ін.], за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2019. – 484 с.

12. Афанасьєва М. В., Бальцій Ю. Ю., Батан Ю. Д. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. /за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова. – Одеса: Юридична література, 2017. – 256 с.

13. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. – Київ: Юрінком Інтер, 2018. – 556 с

14. Конституційне право України: Підручник. 10-е (ювілейне) видання: перероблене та доповнене. – Ужгород :РІК-У, 2020. – 504 с.

15. Конституційне право України : посіб. для підгот. до іспитів / [Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин та ін.]. – Вид. 6-те, перероб. та допов. – Харків : Право, 2019. – 388 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Остапенко О. Г. Конституційне право України [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О. Г. Остапенко, В. В. Сергієнко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 260 с. Режим доступу:

<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25176/1/2020-%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E%20%D0%93%2C%20%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%BD>

%D0%BA%D0%BE%20%D0%92%20%D0%92.pdf

17. Остапенко О.Г. Принципи політичного й ідеологічного плюралізму: проблеми реалізації в Україні. Юридичний вісник. 2019. № 4. С. 72-80. URL: <http://surl.li/bgrxj>

18. <http://www.pravo.org.ua> Центр політико-правових реформ

19. <http://zakon4.rada.gov.ua/> Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство)

20. <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7812>;

<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8360> Сайт ПНС ХНЕУ ім. Семена Кузнеця